

# OBRONA INTELEKTU

PRZED CZYM I JAK SIĘ BRONIĆ

# Czy posiadasz intelekt?



# Czy posiadasz intelekt?

## TAK

- Człowiek - Osoba
- Poznanie tego, co intelektualne
- Rozumienie świata, przeprowadzanie rozumowań, umiejętność rozważania
- Rozróżnianie między prawdą i fałszem, dobrem i złem
- Wolny wybór i umiejętność doradzania innym
- Wynalazczość (znajdowanie rozwiązań dalekowzrocznych)

## NIE

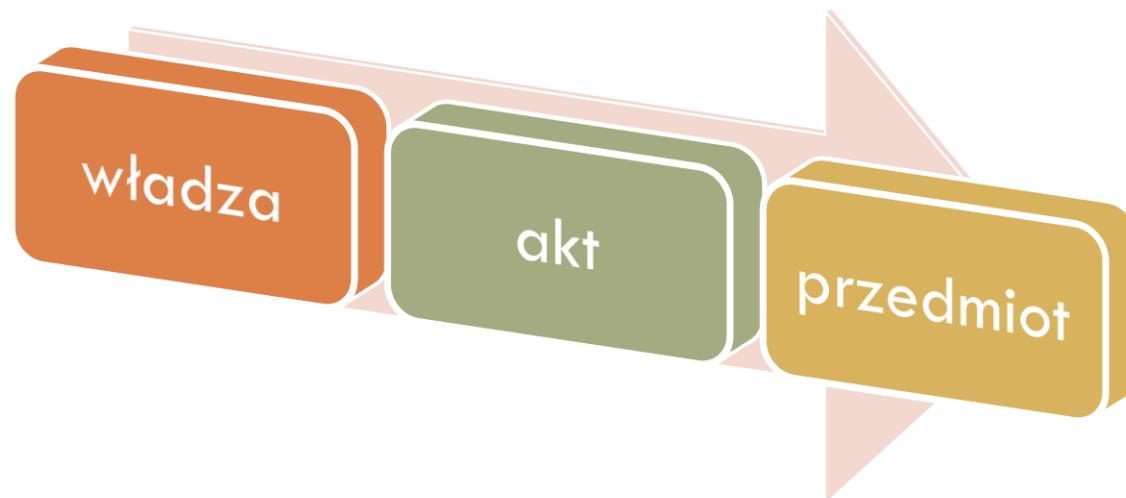
- Człowiek, ale niczym nie różniący się od zwierząt
- Nie można poznawać istoty rzeczywistości, a jedynie jej cechy, własności fizyczne
- Rozróżnianie między rzeczami, jednak nie rozróżnianie między prawdą i fałszem, dobrem i złem
- Możesz „myśleć” wyłącznie o tym, co konkretne (cele i środki)
- Nie można uprawiać nauk ani sztuki

# Czym jest intelekt?

- łac. *INTELLECTUS – INTELLECTIO*
- gr. *NOUS – NOESIS (THEORIA – widzenie tego, co intelektualne)*
- łac. *intus-legere – „czytać wewnątrz”*
- Intelekt odczytuje prawdę w samej istocie rzeczy

# Czym jest intelekt?

- Intelekt jest władzą, dzięki której człowiek poznaje to, co jest istotne i konieczne w przedmiocie.
- Poznanie umysłowe wyróżnia człowieka spośród innych bytów. Jednocześnie intelekt jest funkcjonalnie zależny od poznania zmysłowego.
- Intelekt jest tym czynnikiem, który wyraża i konstytuuje odrębność osoby ludzkiej



# Czym jest intelekt?

## Władza

- Intelekt  
Możliwościowy
- Intelekt Czynny

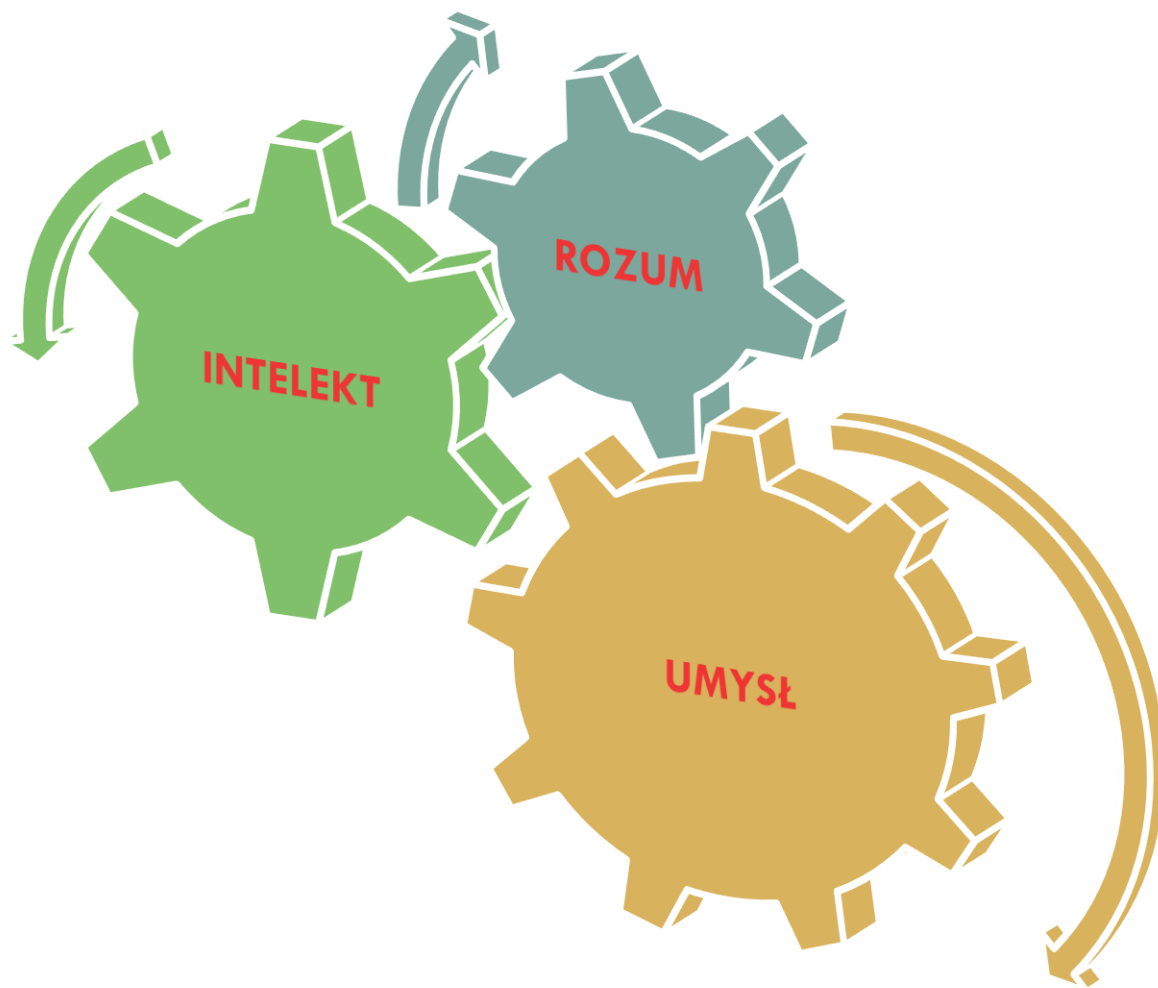
## Akty

- Proste  
rozumienie
- Rozumowanie
- Wydawanie  
sądów

## Przedmiot

- Byt w sensie  
ogólnym  
(powszechnym)
- Istota, natura i  
istnienie każdej  
rzeczy (również  
materialnej)

# Czym jest intelekt?



# Przed czym należy bronić intelektu?

- Przed zniekształceniem wiedzy o jego naturze
- Przed teoriami, które usiłują zmniejszyć jego rolę w życiu poznawczym człowieka
- Przed postawami i twierdzeniami, które zmierzają do zastąpienia intelektu innymi źródłami poznania (intuicja, przeżycie, uczucie, wola, miłość)



# Przed czym należy bronić intelektu?

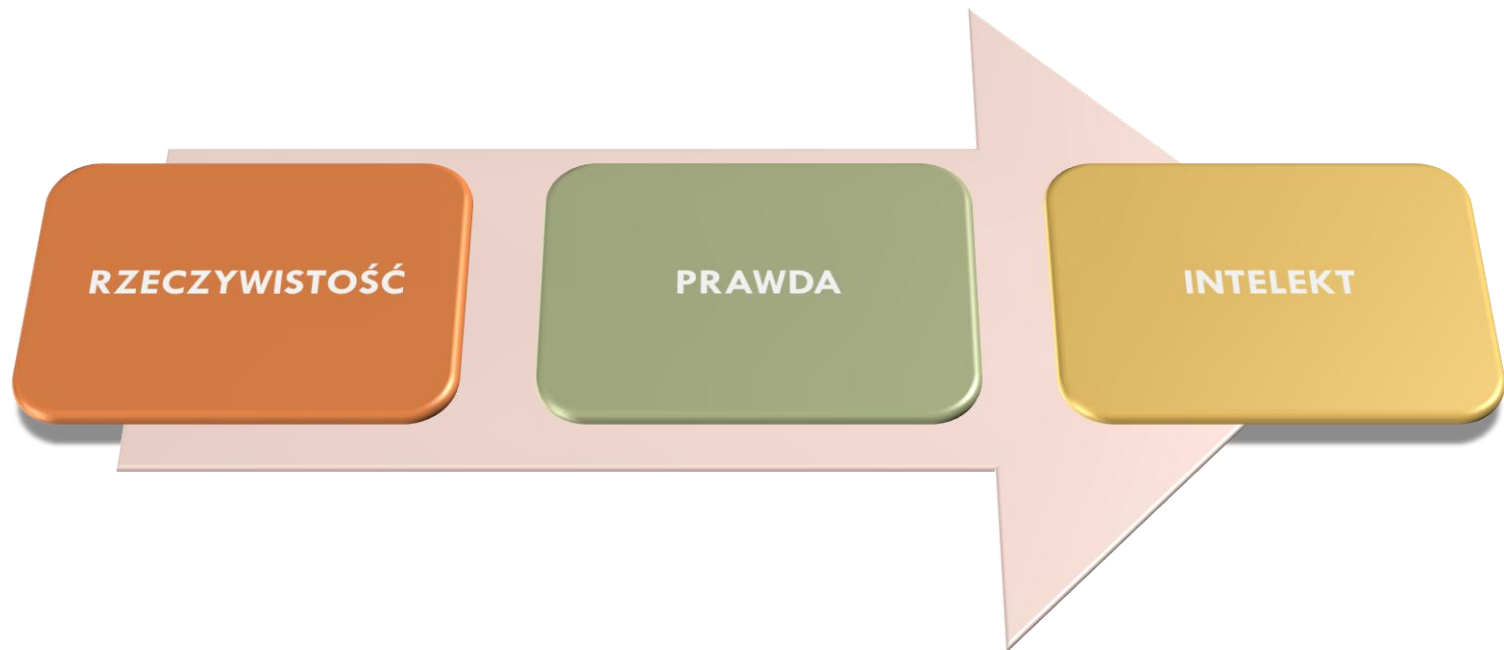
- **PRĄDY UMYŚLOWE (teorie filozoficzne):**
  - **EGZYSTENCJALIZM** – „liczą się przeżycia”
  - **INTUICJONIZM** – „liczy się intuicja”
  - **IRRACJONALIZM** – „liczą się emocje i wola”
  - **RELATYWIZM** – „wszystko się liczy i zarazem nic się nie liczy”
  - **SCEPTYCYZM** – „nie wiadomo co się liczy”
  - **SKRAJNY RACJONALIZM** – „liczy się to, co jest naukowe”
  - **SCJENTYZM** – „liczą się tylko fakty”

# Przed czym należy bronić intelektu?

- **POSTAWY odrzucające działanie intelektu:**
  - **Ignorancja** – „skąd mogłem wiedzieć...”
  - **Kierowanie się uczuciami** – „w życiu trzeba wybierać tylko to, co przyjemne...”
  - **Złośliwość woli** – „wolę to zrobić niż żałować, że nie zrobiłem...”

# Jak bronić intelektu?

- Nastawienie intelektu na prawdę
  - ▣ Prawda to zgodność intelektu z rzeczywistością poznawaną (*veritas est adaequatio intellectus et rei*)



# Jak bronić intelektu?

## □ SPRAWNOŚCI TEORETYCZNE

### Sprawność wiedzy

- Podstawa uczenia się, zapamiętywania, gromadzenia informacji
- Łatwe ujmowanie ogólnej i istotnej treści rzeczy

### Sprawność mądrości

- Wiedza o rzeczach w ich powiązaniu z przyczynami, zależnościami, uwarunkowaniami

### Sprawność pierwszych zasad poznania

- Umiejętność odczytania rzeczy w świetle pierwszych zasad (zasady tożsamości, sprzeczności, wyłączonego środka, racji dostatecznej)

# Jak bronić intelektu?

## □ SPRAWNOŚCI PRAKTYCZNE

*Roztropność*

- Umiejętność znajdowania właściwego celu oraz środków prowadzących do niego

*Sprawność sztuki*

- Zdolność intelektu do powodowania wytwarzania – znajomość reguł, sposobów wytwarzania

*Prasumienie i sumienie*

- Zdolność do kierowania się dobrem i unikania zła
- Umiejętność osądzania działania

# Jak bronić intelektu?

- poszukiwać przyczyn i zasad, kryteriów
- szukać tego, co trudne do poznania, nie pozostawać na poznaniu rzeczy prostych
- przechodzić od tego, co jednostkowe do tego, co ogólne by dotrzeć do jeszcze lepszego zrozumienia co jednostkowe
- identyfikować a nie wartościować (szukać tego, co istotne, nie zawsze kierować się jakąkolwiek oceną)
- nie mylić: skutku z przyczyną, istoty z właściwościami, tego „co nam się wydaje” z tym, „co jest niezależne od nas”

# Jak bronić intelektu?

„UPRAWA INTELEKTU”



# Podsumowanie

- **OBRONA INTELEKTU** = obrona człowieka
- **OBRONA INTELEKTU** = obrona mądrości
- **OBRONA INTELEKTU** = obrona prawdy
- **OBRONA INTELEKTU** = poszukiwanie i zdobywanie wiedzy o sobie (poznanie siebie samego)
- **OBRONA INTELEKTU** = obrona maksymalizmu w postawie badawczej, naukowej (również życiowej...)
- **OBRONA INTELEKTU** = tworzenie kultury na miarę człowieka (humanizm)